

Щербан Т. Д.

*доктор психологічних наук, професор
Мукачівський державний університет*

м. Мукачево

t.scherban@mail.msu.edu.ua

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ МОЛОДОГО СПЕЦІАЛІСТА У СФЕРІ ТУРИЗМУ

Самореалізація будь-якого випускника вузу супроводжується реконструкцією професійно ціннісних орієнтацій особистості, виробленням необхідних умінь, навичок, способів діяльності, розвитком мотивації, нагромадженням власного досвіду практичної діяльності. Проблему самореалізації молодих спеціалістів доцільно розглядати крізь призму внутрішніх протиріч етапу адаптації професійної діяльності, сутність якої полягає в тому, що індивід перебравши на себе професійну роль, лише розпочинає освоєння функціонального змісту професійної діяльності. Набутий у навчальному закладі теоретичний потенціал молодого фахівця має бути реалізованим у практичній діяльності.

Проблема професійного самореалізації молодого фахівця вивчалася у рамках: загально психологічної теорії діяльності (П.Я. Гальперін, Г. С. Костюк, О.М. Леонт'єв, С.Д. Максименко та ін.); соціальної перцепції (Н.Б. Ковальова, Ю.І. Лобанова, С.Д. Максименко, С.М. Маслов, М.В. Савчин, Т.С. Яценко та ін.); міжособистого спілкування (Л.А. Петровська та ін.); творчого аспекту (В.О. Моляко та ін.); здатності особистості не тільки адаптуватися, але й творчо змінювати своє оточення, реалізуюючи в діях власні цінності та смисли (Л.М. Карамушка, А.Б. Коваленко, Н.Л. Коломинський та ін.); принципу між групової взаємодії у групах соціально-психологічного тренінгу (О.Ф. Бондаренко, Л.А. Петровська, Т.С. Яценко та ін.). Про те, у жодному із наведених вище підходів проблема професійної самореалізації саме молодого спеціаліста у сфері туризму не виокремлювалася в якості предмета спеціального дослідження.

Отже, мета дослідження – виокремити деякі психологічні особливості процесу самореалізації молодого спеціаліста у сфері туризму.

Реальна професійна діяльність багато в чому відрізняється від навчання у вузі. Перш за все змінюється статус молодого фахівця. Зрозуміло, що потрібний деякий час для того, щоб молодий спеціаліст зміг практично освоїти свої нові функції. Професійній діяльності у сфері туризму притаманні такі характеристики, як конкретність, ситуативність, цілісність, що вимагає від особистості не лише оволодіння певними науково-теоретичними знаннями, але й використання останніх у практиці, творчого осмислення, трансформації у конструктивно-методичні схеми прийняття професійних рішень.

Нами проведено опитування з молодими спеціалістами, які працюють у сфері туризму та експертами даної (які мають стаж роботи більше 10 років): Аналізувалися ті труднощі, з якими зіштовхуються молоді спеціалісти під час первинного етапу професійної самореалізації. Передусім з допомогою нестандартизованого інтерв'ю з'ясувався характер та зміст таких труднощів. Одержана інформація була систематизована у вигляді спеціального опитувальника, який і був запропонований експериментальній групі молодих спеціалістів (75 чоловік). Перед ними було поставлено завдання проранжувати по значущості виділені труднощі. Обробка результатів передбачала визначення середнього арифметичного рангу кожної труднощі та визначення показнику її значимості у педагогічній діяльності початківців. Відмітимо, що різниця між середніми арифметичними рангами виділених труднощів носить статистично значущий характер. При порівнянні рангів першого і шостого місця критерій достовірності різниці по Ст'юденту складає 10,04. Навіть між показниками окремих місць різниця статистично достовірна (приміром, між показниками першого і другого місця критерій Ст'юдента складає 2,62, що відповідає рівню значущості 0,01).

Аналіз одержаних даних дозволяє відмітити наступне. У процесі професійної самореалізації молоді спеціалісти у сфері туризму зіштовхуються з серйозними проблемами зовнішнього, предметного характеру і труднощами,

зумовленими особистісними, психологічними причинами. Виокремлені труднощі, зумовлені невмінням використовувати теоретичні знання професійній діяльності, тому професійні функції багатьма з них здійснюються на емпіричному рівні.

Відповідно до сутності етапу професійного становлення можна вважати, що провідною психологічною тенденцією особистості, що практично оволодіває професією у сфері туризму, є тенденція до самоутвердження у системі нових для себе стосунків. Зовнішнє протиріччя цього етапу (між підготовкою, одержаною у вузі, попередніми уявленнями про працю, соціальними і соціально-психологічними сподіваннями та реальними вимогами, конкретними умовами професійної діяльності, повсякденною практикою) проявляється на особистісному рівні як суперечність між новим статусом та його усвідомленням початківцями.

Список використаних джерел:

1. Балл Г.А. Теория учебных задач: Психолого-педагогический аспект. -М.: Педагогика. 1990,-184 с.; 2. Щербан Т.Д. Дослідження відповідальності в системі профвідбору/ Т. Д. Щербан// Актуальні проблеми психології: збірник наукових праць Інституту психології ім. Г.С.Костюка НАПН України. - Київ, 2015.- Випуск 21, Том XII : Психологія творчості. - С.329-340.; 3.Щербан Т.Д. Деякі проблеми професійної готовності/ Т. Д. Щербан, В. В. Гоблик// Особистість у соціальному, віковому та клінічному вимірі сучасного життя: збірник наукових статей. - Луцьк: Вежа-Друк, 2016.- С.22-27.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>